

Stručni rad

UDK 821.163.44.09Crnogorčević N.

Srđa MARTINOVIĆ (Cetinje)

Univerzitet Crne Gore

braveria56@gmail.com

PREVODILAC I PJESNIK NIKOLA NIKO CRNOGORČEVIĆ, POMORSKI KAPETAN

Ovaj rad se bavi biografijom Nikole Nika Crnogorčevića prevodioca iz druge polovine 19. vijeka. Do sada u literaturi njegova biografija nije predstavljena, a u ovom radu ona se detaljno izlaže. Osim što je bio prevodilac, bio je ugledni pomorski kapetan, pomorac i kulturni radnik i iseljenik u Južnoj Americi. Pisao je i pjesme, a njegova najpoznatija pjesma je iz 1896. godine, posvećena crnogorskoj princezi Jeleni Petrović-Njegoš.

Ključne riječi: *prevodilac, Nikola Crnogorčević, pomorski kapetan, pjesme*

Nikolu Nika Crnogorčevića kao prevodioca pominjali su Srđan Musić u svom radu „Nekoliko crnogorsko-bokeljskih prevodilaca Leopardija“, koji je objavljen u listu *Boka*, 1980. godine i Vesna Kilibarda u „Italijanskoj književnosti u Crnoj Gori do 1918“, koje je objavljeno u Nikšiću 1992. godine, ali bez detalja o njegovoj biografiji. U sklopu opširnog istraživanja o pomorskim kapetanima iz Crne Gore u inostranstvu sakupili smo podatke o Nikoli Crnogorčeviću, pomorskom kapetanu, privrednom činovniku, ustaniku, ali i prevodiocu. Nikola Niko Crnogorčević se kao prevodilac javlja veoma rano, još 1885. godine. Njegov prevod pjesme „Žukva“ objavljen je u *Stražilovu* IV, 1886, 19, str. 615–620 i 20, str. 651–655. Prevod ove pjesme Đakoma Leopardija (1798–1837) iz zbirke „Canti“ predstavlja najambiciozniji Leopardijev prevod iako sa dosta nedostataka. Kritike njegovih prevoda uslijedile su iste 1886. godine sa fokusom na kritici doslovnog prevođenja u desetercu. Gotovo stotinu godina kasnije Srđan Musić smatra da se poznavanje italijanskog jezika kod Crnogorčevića ne može dovoditi u pitanje, a da njegova upotreba deseterca kod prevoda ne čudi kao ni upotreba lokalizama. Iako mu književnost i prevodilaštvo nijesu bili primarno zanimanje, bio je redovni pretplatnik brojnih listova iz Crne Gore, kao i član književnih zadruga. Pored prevoda pisao je i pjesme, od kojih je najpoznatija pjesma posvećena crnogorskoj prin-

cezi Jeleni iz 1896. godine. Ova pjesma objavljena je u Buenos Airesu, a zatim u *Glasu Crnogorca*, a u Argentini je štampana na posebnom pergamentu ćiriličnim pismom sa crnogorskim grbom i grbom Savoja, a zajedno sa zlatnom medaljom spomenicom sa početnim slovima mladenaca preko italijanskog konzula upućeno u Crnu Goru. Pjesma je pisana namjenski za svečanost sklapanja braka između dinastija Petrović-Njegoš i Savoja. Sastoji se od pet strofa sa devet do 14 stihova po strofama. Odiše patriotskim zanosom, prisutna je patnja za zavičajem. Ima nadahnute i svečarske elemente, sa brojnim željama i čestitkama. Ova prigodna pjesma obrađuje i pojedine istorijske elemente, a u njoj se pominje i Leopardi. Vidljiv je uticaj Leopardija i momenti lirskog realizma. U njegovoj zaostavštini nalazi se još prevoda i pjesama.

U ovom radu ekskluzivno donosimo njegovu detaljnu biografiju. Nikola Niko Crnogorčević rođen je oko 1865. godine u Herceg Novom u porodici kapetana Špira Ilijinog Crnogorčevića, vlasnika više brodova. Njegov otac Špiro je bio zapovjednik na brodovima „Maria“ (1847–1848), „Lucia“ (1857–1860), „Maria Francesca“ (1864). Brod tipa bark „Nicolos“ koji je nazvao po svom sinu Niku bio je u njegovom vlasništvu (1868–1870). Imao je udio i u vlasništvu broda bark „Milan“ (1875–1888) koji je bio u većinskom vlasništvu Milinovića iz Kumbora. Niko Crnogorčević je jedan u nizu pomorskih kapetana iz bratstva Crnogorčevića. Gimnaziju je učio u Kotoru. Rano je počeo da se bavi prevodilaštvom, a prevodio je pjesme poznatih autora sa italijanskog jezika. Učesnik je Krivošijskog ustanka 1881–1882. godine nakon čega je morao da prekine školovanje i skloni se kod knjaza Nikole na Cetinju. U Kotor se vratio 1885. godine i nastavio sa prevodenjem sa italijanskog jezika. Otišao je 1889. godine za Latinsku Ameriku i živio u Beunos Airesu. Od osnivanja radio je u broderskoj kompaniji Mihanovića sa kojim je uspio da od malog preduzeća, koje je prevozilo robu duž rijeke Rio de la Plata, stvori jednu od najvećih južnoameričkih kompanija. Ovo preduzeće je vremenom dostiglo svjetski glas i raspolagalo sa stotinama brodova. Aktivan je bio u iseljeničkim organizacijama. Učestvovao je kao jedan od darodavaca u izgradnji pravoslavne crkve u Buenos Airesu. Tokom balkanskih ratova i Prvog svjetskog rata pomagao je rodni kraj. U Argentini je bio viši privredni činovnik i zakletni javni tumač. Od mladosti se bavio književnošću. Pisao je pjesme, a poznati su i njegovi prevodi među kojima i pjesma „Žukva, cvijet pustiće“ koju je spjevao Jakov Leopardi, a koja je 1886. godine objavljena u časopisu *Stražilovo*. Pored Leopardija, prevodio je i Karera. Povodom vjenčanja crnogorske princeze Jelene Petrović-Njegoš sa italijanskim princom Viktoriom Emanuelom napisao je u novembru 1896. godine u Buenos Airesu pjesmu posvećenu princezi Jeleni pod naslovom „Njezinom visočanstvu knjaginji Jeleni Petrović Njegoš“ (*Glas Crnogorca*, 1896, 3). Ova pjesma je u Buenos Airesu

ćiriličnog natpisa postavljena na pergamentu sa crnogorskim grbom i grbom Savoja. Smatran je za jednog od najuglednijih iseljenika iz Jugoslavije (*Vreme*, 1940, 4). Pjesma je objavljena u listu *La Patria degli Italiani*. Živio je na adresi Calle Cangallo 499, piso 8 u Buenos Airesu. Preminuo je 1940. godine nakon teške automobilske nesreće.

Literatura

- *Glas Crnogorca*, god. 47, 16. 11. 1896.
- Kilibarda, Vesna (1992). *Italijanska književnosti u Crnoj Gori do 1918*. Nikšić.
- *Stražilovo*, IV, 1886, 19, str. 615–620 i 20, str. 651–565.
- Privatna arhiva porodice Vukasović, Zloković i Crnogorčević iz Argentine.
- *Vreme*, 7. 10. 1940.

Srđa MARTINOVIĆ

TRANSLATOR AND POET NIKOLA NIKO CRNOGORČEVIĆ, SEA CAPTAIN

This paper deals with the biography of Nikola Niko Crnogorčević, a translator from the second half of the 19th century. Until now, his biography has not been presented in the literature, and in this work it is presented in detail. In addition to being a translator, he was a distinguished sea captain, sailor and cultural worker and expatriate in South America. He is known for the translations from the Italian language poem of Giacomo Leopardia, which he published in 1886. He also wrote poems, the most famous of which is a poem dedicated to Montenegrin princess Jelena Petrović-Njegoš from 1896.

Keywords: *translator, Nikola Crnogorčević, sea captain, poems*